

Ernest Renan, Παιδικές και νεανικές αναμνήσεις, εισαγωγή-επιμέλεια Ιφιγένεια Μποτουροπούλου, Αθήνα, εκδόσεις Δ. Κοροντζής

Φεβρουάριος 2011- ΤΕΥΧΟΣ 12

Ernest Renan, Παιδικές και νεανικές αναμνήσεις, εισαγωγή-επιμέλεια Ιφιγένεια Μποτουροπούλου, Αθήνα, εκδόσεις Δ. Κοροντζής, 2010, 172 σ.

Στην πρόσφατη έκδοση των Παιδικών Αναμνήσεων του Ernest Renan, σε επιμέλεια Ιφιγένειας Μποτουροπούλου, περιλαμβάνονται έξι διηγήματα μεταφρασμένα από φοιτήτριες του ΠΜΣ «Μετάφραση-Μεταφρασεολογία», του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Χ. Αγκυρανοπούλου, Γ. Γιαννάτου, Η. Μήτσιου, Μ. Νάσιου, Ό. Τσατσάνη).

Ο Ernest Renan, διανοούμενος, συγγραφέας και ακαδημαϊκός, γεννήθηκε στη Βρετάνη της Γαλλίας. Υπήρξε από τους μεγαλύτερους διανοητές του 19ου αιώνα στην Ευρώπη στους τομείς της Αρχαιολογίας, της Ιστορίας των Θρησκειών και της Φιλοσοφίας. Αφιέρωσε τη ζωή του στη συγγραφή επιστημονικών πραγματειών, μεταξύ των οποίων, η πολύτομη Ιστορία των απαρχών του χριστιανισμού (μέρος της οποίας αποτελεί η πολυσυζητημένη Ζωή του Χριστού), η Ιστορία του εβραϊκού λαού, Το μέλλον της επιστήμης και η Γενική ιστορία των σημαντικών γλωσσών. Ταξίδεψε σε χώρες με αρχαίους πολιτισμούς (Ιταλία, Ελλάδα, Αίγυπτο, Λίβανο, Παλαιστίνη, Μικρά Ασία) και έκανε ανασκαφές στην αρχαία Φοινίκη. Από τα πλέον γνωστά λογοτεχνικά του έργα : Η ηγουμένη του Ζουάρ, ο Ιερέας του Νέμι, Καλιμπάν.

Προς το τέλος της ζωής του συγκέντρωσε τις παιδικές και νεανικές αναμνήσεις του σε ένα τόμο με τίτλο Souvenirs d'enfance et de jeunesse. Το βιβλίο γνώρισε τεράστια επιτυχία στον καιρό του, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα με αλληπάλληλες εκδόσεις, αλλά και μεταφράσεις σε πολλές γλώσσες. Στις σελίδες του καταγράφει κυρίως ιστορίες από την πατρίδα του, αλλά και την πνευματική του πορεία. Στα αυτοβιογραφικά αυτά κείμενα εμφανίζονται χαρακτήρες της καθημερινής ζωής που αναδεικνύουν τις ιδιαιτερότητες της κελτικής-βρετονικής κουλτούρας, για την οποία ο ίδιος ήταν πολύ υπερήφανος. Ετσι πρόσωπα όπως ο λιανοτρίβης, η εκκλησιάρισσα, ο πάστορας, η τρελή κόρη και οι ιστορίες τους παρουσιάζονται στις αφηγήσεις της μητέρας στον μικρό Renan ο οποίος, χρόνια μετά, τις καταγράφει με νοσταλγία για την παιδική του ηλικία στη Βρετάνη αλλά και για τα χαμένα πλέον αγαπημένα πρόσωπα – την μητέρα, την γιαγιά, την αδελφή. Παρά την πρόδηλη επιθυμία για ένα ονειρικό ταξίδι στην παιδική ηλικία, οι ιστορίες αυτές διανθίζονται από φιλοσοφική διάθεση και κοινωνική κριτική, ιδιαίτερα για ζητήματα που αφορούν την εκκλησιαστική εκπαίδευση καθώς και τα καθεστώτα εκείνα που χρησιμοποιούν το θρησκευτικό δόγμα για δικά τους οφέλη. Μιλά ωστόσο με σεβασμό και αγάπη για τους δασκάλους του και σκιαγραφεί με πολλές λεπτομέρειες την πνευματική καθοδήγηση που έλαβε στα εκκλησιαστικά ιδρύματα και το πνεύμα αγάπης και συνεργασίας που επικρατούσε εκεί.

Τα «Απομνημονεύματα» ήταν το είδος εκείνο που άνθισε ιδιαίτερα κατά τον 19ο αιώνα στην Ευρώπη. Οι παιδικές και νεανικές αναμνήσεις του Renan έχουν χαρακτηριστεί από την γαλλική κριτική ως «το αριστούργημα, ίσως, στη λογοτεχνία των απομνημονευμάτων», καθώς οι αυθόρμητες αναμνήσεις της παιδικής και νεανικής ηλικίας διαθέτουν συγχρόνως τον βαθύ στοχασμό της ωριμότητας. Ο Ρενάν ονόμασε «Αναμνήσεις» το αυτοβιογραφικό του βιβλίο, θέλοντας με τον τρόπο αυτό να τονίσει την «απέραντη νοσταλγία που ένιωθε για την Βρετάνη κυρίως, αλλά και για ό,τι αυτή αντιπροσώπευε στο μυαλό και στην καρδιά του», αναφέρει πολύ εύστοχα στην Εισαγωγή του τόμου η επιμελήτρια. Η ίδια επέλεξε και τις γκραβούρες εποχής για την εικονογράφηση, οι οποίες πραγματικά κοσμούν την έκδοση αυτή, κατορθώνοντας να εισάγουν τον αναγνώστη στο κλίμα των Αναμνήσεων.

Κική Λαλαγιάννη
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου